

Makroekonomie A, Cvičení 7. Nezaměstnanost

Definice, vzorce:

Kategorie obyvatelstva:

- ekonomicky aktivní (EA) = zaměstnaní (Z) + nezaměstnaní (N)
N = „dosažitelní uchazeči o zaměstnání“
- ekonomicky neaktivní (studenti, lidé v domácnosti, nemocní, na mateřské dovolené, v rekvalifikacích, ve vazbě nebo výkonu trestu, atd. ...)

Obecná míra nezaměstnanosti – využívá data získaná výběrovým šetřením pracovních sil (VŠPS), které provádí ČSÚ.

$$\text{Míra nezam.} = \frac{\text{počet nezaměstnaných}}{\text{počet zaměstnaných a nezaměstnaných}} \cdot 100 (\%)$$

Podíl nezaměstnaných osob – počítá se na základě dat z úřadů práce podle registrovaných uchazečů o zaměstnání.

$$\text{Podíl nezam. osob} = \frac{\text{Dosažitelní uchazeči}}{\text{Obyv. v produktivním věku}} \cdot 100 (\%)$$

Míra ekonomické aktivity (ea)

$$ea = \frac{\text{Ekonomicky aktivní lidé}}{\text{Obyvatelstvo v produktivním věku}} \cdot 100 (\%)$$

Typy nezaměstnanosti:

- **frikční** – krátkodobá, souvisí s životním cyklem obyvatel
- **strukturální** – dlouhodobá, vyvolaná nesouladem poptávky a nabídky na trhu práce
- **cyklická** – závisí na délce fází ekonomického cyklu
- **sezónní** – závisí na ročním období/sezóně
- **institucionální** – ovlivněná institucionálními faktory (zákony, normami atd.)

Přirozená míra nezaměstnanosti – souvisí s potenciálním produktem. Je to taková míra nezaměstnanosti, při níž nedochází k inflačním či deflačním tlakům v ekonomice.

Dobrovolná nezaměstnanost = lidé, kteří chtějí pracovat při dané tržní mzdové sazbě, jsou zaměstnaní; ostatní se svobodně rozhodli nepracovat (podle názoru **neoklasické** ekonomie, která předpokládá, že trhy se pružně přizpůsobují změnám podmínek).

Nedobrovolná nezaměstnanost = lidé by rádi pracovali při vysoké mzdové sazbě, ale firmy jich tolik nezaměstnají (podle názoru **keynesiánské** ekonomie, která tvrdí, že mzdové sazby jsou strnulé, proto se trh práce pružně nedokáže přizpůsobit změnám).

Úkoly:

7.1 Charakterizujte každou z následujících osob jako ekonomicky aktivní, ekonomicky neaktivní, zaměstnanou či nezaměstnanou a určete typ nezaměstnanosti.

- a) absolvent VŠ, hledá své první zaměstnání
- b) dělník z Tatry Kopřivnice, který byl propuštěn a vzdal se naděje, že najde nové pracovní místo. (Rád by pracoval, ale zaměstnání už nehledá.)
- c) student prezenčního studia, který hledá zaměstnání na zkrácený úvazek

- d) žena v domácnosti, která zaměstnání nehledá, protože pečuje o malé děti
- e) stavební dělník propuštěný v důsledku špatné pracovní kázně, který opakovaně odmítl nastoupit do zaměstnání, které mu nabídl Úřad práce
- f) horník, který byl propuštěn z důvodu ukončení těžby uhlí a rekvalifikuje se na celního deklaranta
- g) slévač z hutního závodu, propuštěný v důsledku omezení výroby následkem dlouhodobého růstu neplánovaných zásob (ekonomika je v recesi)
- h) student prezenční formy studia na EkF VŠB-TUO, který pracuje na částečný úvazek v soukromé firmě
- i) člověk, který následkem těžkého úrazu má zdravotní potíže, kvůli kterým není schopen pracovat a má invalidní důchod
- j) člověk ve výkonu trestu
- k) matka čtyřletého dítěte, která pracuje na částečný úvazek jako uklízečka, by chtěla pracovat na plný úvazek jako kadeřnice, ale nemá čas hledat si nové zaměstnání.

- 7.2 Jak vysoká je aktuálně v České republice míra nezaměstnanosti? Jaký je podíl nezaměstnaných osob a jak vysoká je míra ekonomické aktivity? Využijte internetové stránky Českého statistického úřadu.
- 7.3 Srovnejte aktuální data nezaměstnanosti s daty ostatních zemí EU. Jaká je v současné době pozice České republiky v rámci EU? Proč tomu tak je? Využijte internetové stránky Eurostatu a Českého statistického úřadu.
- 7.4 Jaký je rozdíl mezi dobrovolnou a nedobrovolnou nezaměstnaností? Vysvětlete na konkrétních příkladech.
- 7.5 Kolik obyvatel dané země je ekonomicky aktivních, jestliže ve věkové skupině 15 – 65 let je 5,5 milionu osob zaměstnáno na plný nebo částečný pracovní úvazek, 800 tisíc nezaměstnaných osob je evidováno na úřadě práce jako uchazeči o zaměstnání a další 1 milion osob nepracuje, protože se chtějí naplno věnovat prezenčnímu studiu nebo péči o rodinné příslušníky? Kolik osob v dané zemi zařadíte do skupiny ekonomicky neaktivních?
- 7.6 Vypočítejte míru nezaměstnanosti v hypotetické ekonomice, kde počet zaměstnaných obyvatel je 10 milionů a nezaměstnaných je 1 milion obyvatel.
- 7.7 Vypočítejte podíl nezaměstnaných osob v zemi, která má celkem 6 milionů obyvatel v produktivním věku. V této věkové kategorii jsou 4 miliony ekonomicky aktivních obyvatel a 3,5 milionu lidí pracuje na plný nebo částečný úvazek.
- 7.8 Tabulka uvádí vybraná data o pracovním trhu modelové ekonomiky. Dopačítejte chybějící údaje.

	2015	2016	2017
Počet obyvatel celkem	200	210	220
Pracovní síla = ekonomicky aktivní obyvatelé	120		
Počet zaměstnaných osob		110	
Počet nezaměstnaných osob		20	25
Míra nezaměstnanosti (v %)	10		20

- 7.9 Obrázek znázorňuje situaci na agregátním trhu práce, w/p je reálná mzdová sazba v Kč/hod., D_L je křivka poptávky po práci, S_L je křivka nabídky práce, křivka L ukazuje velikost pracovní síly (ekonomicky aktivních lidí) v tisících pracovníků. Určete:
- a) Úroveň rovnovážné mzdy.
 - b) Počet zaměstnaných.

c) Počet nezaměstnaných.

Jestliže je reálná mzdová sazba fixována v důsledku dohody mezi odbory a zaměstnavatelem na úrovni 150 Kč/h, určete:

d) Počet zaměstnaných.

e) Počet dobrovolně nezaměstnaných.

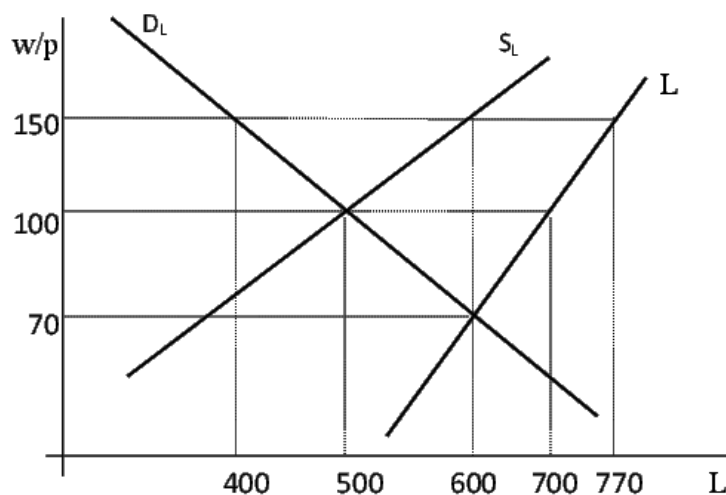
f) Počet nedobrovolně nezaměstnaných.

Bude-li vládou zavedena minimální mzda na úrovni 70 Kč/h, určete:

g) Počet zaměstnaných.

h) Počet dobrovolně nezaměstnaných.

i) Počet nedobrovolně nezaměstnaných.

7.10 Data v tabulce ukazují toky na trhu práce v tisících osob v průběhu daného roku.

Na začátku roku celková pracovní síla činila 42 300, z toho bylo 5 400 nezaměstnaných.

Během daného roku se odehrály následující změny v jednotlivých kategoriích osob.

	skupina obyvatel v produktivním věku	počet obyvatel
1.	nezaměstnaní lidé, kteří během roku ztratili naději, že najdou práci	1 000
2.	lidé v daném roce propuštění z práce	3 200
3.	zaměstnaní lidé, kteří odešli do důchodu	400
4.	lidé, kteří odešli z práce sami (stali se nezaměstnanými)	1 500
5.	opětovně do práce přijatí lidé, dříve vedení jako nezaměstnaní	4 300
6.	absolventi škol, kteří začali hledat své první zaměstnání	1 300

a) Vypočtete míru nezaměstnanosti na začátku roku.

b) Stanovte, které skupiny obyvatel během roku opustí pracovní sílu (stanou se ekonomicky neaktivními) nebo se do pracovní síly zařadí, opustí skupinu nezaměstnaných nebo se do ní zařadí apod., a na základě toho vypočtete míru nezaměstnanosti na konci roku.

7.11 Následující tabulka ukazuje, jak poptávané a nabízené množství práce kolísají spolu se změnami reálné mzdové sazby v malé ekonomice:

Reálná mzdová sazba (Kč/hod.)	Poptávka po práci (tis. pracovníků)	Nabídka práce (tis. pracovníků)	Pracovní síla (tis. pracovníků)
100	130	70	101
120	120	80	108
130	110	90	115
140	100	100	122
150	90	110	129
160	80	120	136

- a) Předpokládejte, že reálná mzdová sazba bude pevně stanovena (např. kvůli uzavřené kolektivní smlouvě mezi zaměstnavatelem a odborovým sdružením) na úrovni 150 Kč/hod. Jaký je počet zaměstnaných, počet dobrovolně a nedobrovolně nezaměstnaných?
- b) Jaká je úroveň reálné mzdové sazby, počet zaměstnaných a celkový počet nezaměstnaných, pokud trh práce bude vyčištěn (tj. trh bude v rovnováze)?
- c) Určete počet dobrovolně a nedobrovolně nezaměstnaných v rovnovážném stavu na tomto trhu práce.